

úton, melyet a magyar gyermekkönyveknek meg kell tenniök, ha el akarják érni az angol ROBINSON bűbájos babakönyveit. BIBLIOFIL.

Baranyai Zoltán. *A francia nyelv és műveltség Magyarországon. XVIII. század. (Magyar tanulmányok I.)* Budapest, 1920. Pfeifer Ferdinándnál. 16-r. 175 l. Ára 18 K.

BARANYAI jól dokumentált, élvezetesen megírt könyvéből részletes, ha nem is teljes képet kapunk a francia nyelv és műveltség hazai terfoglalásáról a XVIII. század folyamán. Könyve ismét egyik bizonyítéka annak, hogy hazánk állandóan a nyugateurópai essmeáramlatokba kapcsolódott s egyik végső állomása volt az európai kultúrának. A francia nyelv és műveltség hazánkba javarészt nem közvetlenül Franciaországból került, bár — különösen főuraink közül — többen tartózkodtak hosszabb-rövidebb ideig Párisban s olyikuk az ott tapasztaltakat meg is kísérelte itthon hasznosítani, hanem azon francia kulturális befolyás alatt álló európai államok közvetítésével, amelyekben a magyarság sűrűbben megfordult. Különösen áll ez a szűkebb értelemben vett Magyarországra nézve, ahová Bécs és a protestáns külföld, elsősorban Genf útján áramlott be a francia nyelv és szellem, melyet azután a katolikus és protestáns iskolákban tartott francia nyelvi tanfolyamok s a hazánkban megtelepedett francia nyelvmesterek is megerősítettek. Közvetlenebb forrásokból táplálkozik a francia műveltség Erdélyben, amelynek önálló szellemi életét a Franciaország és Erdély között a XVI. század óta fennállt diplomáciai összeköttetés erősen befolyásolta s ezen a réven a francia szellem annyira átítatta, hogy Erdélyben még a XVIII. század közepe táján is igen erős francia divat volt észlelhető.¹ Szerző részletesebben tárgyalja írónk francia nyelven írt műveit. Kiváltkép gr. FEKETE János munkásságát s eleven képet rajzol PÉTZELI József révkomáromi prédikátor svájci tartózkodásáról, ismerteti röviden a francia nyelvnek XVIII. századi nyelvkincsünkre gyakorolt hatását is, melyet érdemes volna behatóbb vizsgálat alá venni, kiegészítve a mondatfűzésre gyakorolt hatás vizsgálatával s utal azokra a satirikus

¹ Szerző az erdélyi viszonyokat tárgyaló fejezetben felsorolja az erdélyi uri családok köréből kikerült franciából való fordításokat is, de a jegyzékből kifelelte a *Cyrus nyugodalma* c. regény fordítását, melyet FERENCZI Zoltán folyóiratunk jelen évfolyamában ismertet s a melyet BARANYAI is ismerhetett volna, mert hiszen PETRIK *Magyarország bibliográfiája* c. műve I. köt. 481. lapján fel van sorolva.

támadásokra, melyek feléledő irodalmunkban a franciáskodó nőket és férfiakat érték.

BARANYAI műve nem terjeszkedik ki a francia irodalomnak a magyarra gyakorolt hatására, melyet KONT Ignác *Etude sur l'influence de la littérature française en Hongrie* c. művében még a kutatás akkori állásához képest is igen tökéletlenül oldott meg. Reméljük, hogy BARANYAI, aki jelen dolgozatában ép oly ügyes összefoglalónak, mint szerencsés kezű kutatónak mutatkozott, egy újabb művében ennek a hálás feladatnak a megoldására is vállalkozni fog. GULYÁS PÁL.

Koninklijke Bibliotheek. Aanwinsten, 1921. II. Geschenk uit Hongarije. 's Gravenhage, 1921. Algemeene Landsdrukkerij 8-r. 26, III. l.

A vesztett háború és lelketlen megcsönkítésünk következtében beállott valutaromlás szinte lehetetlenné teszi, hogy tudományos könyvtáraink beszerezhessék a külföldi kiadványokat s ezzel komoly veszedelembé dönti tudományos életünk jövőjét. Ezt az általános emberi szempontból is káros helyzetet igyekeznek orvosolni azok a külföldi tudós férfiak és testületek, amelyek a hazájukbeli irodalmi termékeket békeáron, csereképen vagy teljesen ingyen igyekeznek eljuttatni nagy könyvtárainkba és tudományos intézeteink könyvgyűjteményeibe. A három módozat közül ránk nézve a legkevésbé megalázó a könyvcsere s emellett a legkívánatosabb is, mert ez úton szellemi törekvéseink termékeit a külföld tudósai számára is hozzáférhetővé tesszük, bizonyára nem egy öszinte barátot szerezve így, amire most különösen nagy szükségünk van.

Hollandiában a csereviszonyt ANTAL Géza rf. püspök bonyolítja le, aki nagy összeköttetéseit felhasználva, valóban fáradhatatlan buzgósággal végzi önként vállalt feladatát s ezzel örök hálára kötelezte le véreit. Fáradozásának eredménye a jelen füzet, mely a M. T. Akadémia és egyéb tudományos társulatok kiadványaiból a hágai kir. könyvtárnak felajánlott példányok jegyzékét adja szakok szerint csoportosítva s a magyar címek holland fordítása kíséretében. A mintaszerű tipográfiával készült füzet magyar szövegének korrektsége s a holland címfordítások helyessége arra vall, hogy a katalógus valamely Németalföldön tartózkodó honfittársunk munkája. A szerzők betűsoros névmutatója zárja be a csinos füzetet, mely kétségkívül jó szolgálatot fog tenni a tudománynak általában s a magyar ügynek különösen. Hála és köszönet érte mindazoknak, akik létrejöttét elősegítették.

— sp —